

KÚRIA

Bfv.III.21/2015/7.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év június hó 2. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A maradandó fogyatékossgot okozó testi sértés büntette és más bűncselekmény miatt az I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a IV. rendű terhelt - védője útján - benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Veszprémi Járásbíróság 16.Fk.1048/2011/21-VII. számú, illetőleg a Veszprémi Törvényszék 2.Fkf.442/2013/8. számú határozatait a IV. rendű terhelt vonatkozásában hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Veszprémi Járásbíróság a 2013. április 29-én kelt 16.Fk.1048/2011/21-VII. számú ítéletével a IV. rendű terheltet bűnösnek mondta ki garázdaság büntettében [1978. évi IV. törvény - a továbbiakban: korábbi Btk. - 271. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) pont] mint bűnsegédet. Ezért 1 évi börtönbüntetésre ítélte,

melynek végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette. A próbaidő tartamára elrendelte a terhelt pártfogó felügyeletét, és külön magatartási szabályként előírta, hogy a pártfogó által szervezett szociális készségfejlesztő csoportos foglalkozáson köteles részt venni.

A IV. rendű terhelt vonatkozásában a terhelt és védőjének fellebbezése alapján eljárva a Veszprémi Törvényszék a 2014. március 18-án kelt 2.Fkf.442/2013/8. számú ítéletével a IV. rendű terhelt cselekményét a 2012. évi C. törvény - a továbbiakban: Btk. - 339. § (1) bekezdése és (2) bekezdés a) pontja szerint minősítette, egyebekben azonban - e terhelt tekintetében - az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által részben módosított, jogerős ítéleti tényállás lényege a következő:

2010. augusztus 29. napján a hajnali órákban, előzetes szórakozást követően a IV. rendű terhelt és három terhelt-társa ittás állapotban, két további társukkal a v.-i autóbusz-pályaudvaron várakoztak a H. felé induló buszra. R. T. sértett és K. G. barátnőiket kísérték ugyanahhoz az autóbushoz. A két társaság tagjai előzetesen nem ismerték egymást.

A kocsállásra beálló autóbushoz a jelenlévők megkezdtek a felszállást, így felszállt mások mellett a IV. rendű terhelt is, és a busz hátsó részébe vonult. A még a peronon álló I. rendű terhelt észlelte, hogy a szintén a peronon maradt R. T. kezében sör van, ezért minden előzmény nélkül odafordult és a sört elkérte tőle.

R. T. az I. rendű terhelt kérését megtagadta, mire az I. rendű terhelt ököllel vállon ütötte. A sértett a további bántalmazás elhárítása végett ugyanígy tett, az I. rendű terhelt azonban rátámadt és ketten között - az I. rendű terhelt folyamatos támadása miatt - verekezés alakult ki. Ennek végén a sértett lefogta az I. rendű terhelt kezét, azonban az I. rendű terhelt lefejelte a sértettet, akinek ennek következtében egy foga kitört.

A cselekményt észlelve a terhelti társasághoz tartozó S. V., valamint a III. rendű terhelt leszállt a buszról. S. V. az I. rendű terheltet próbálta - eredménytelenül - a sértettől távol tartani, a III. rendű terhelt pedig a sértettet combon rúgta. Ekkor K. G. R. T. elé állt, a III. rendű terhelt azonban őt is ököllel többször arcon ütötte. A még mindig lefogott kezű I. rendű terhelt pedig ismét lefejelte R. T.-t, akinek ennek következtében még egy foga kitört.

A fentieket észlelve a már a buszon lévő II. és a IV. rendű terheltek a vezetővel megállították az állásából időközben kitolató buszt, és mindketten leszálltak.

Ezt követően ők is támadólag léptek fel R. T.-val és K. G.-val szemben; az immár négy terhelt előbb R. T.-t vette körbe, és őt többen - köztük a II. rendű terhelt - ütötték és rúgták, majd miután a sértettnek sikerült kiszabadulnia és elszaladt, K.G.-t vették körbe és ugyancsak többen ütlegelték és rugdosták.

A bántalmazásnak a sértettek elmenekülése és kívülálló személy közbelépése vetett véget. Annak következtében R. T. a bal szemöldökív repesztett jellegű sérülését, valamint a bal felső 1. és 2. metszőfogak kitörését szenvedte el, melyek közül utóbbiak maradandó fogyatékossgának minősülnek.

K. G. 8 napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett, melyek miatt magánindítványt nem terjesztett elő.

A terheltek erőszakos, kihívóan közösséggellenes magatartása alkalmas volt arra, hogy a buszpályaudvaron tartózkodókban megbotránkozást és riadalmat keltsen.

Az ítéletszerkesztés folytán az indokolás más részében rögzített, de a terhelt büntetőjogi felelősségének elbírálása szempontjából jelentős további ténymegállapítás (BH 2006.392.):

A IV. rendű terhelt az egyik sértett után szaladt, hogy a már elmenekült sértettet a bűncselekmény helyszínére visszahívja (másodfokú ítélet 4. oldal második bekezdés).

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a IV. rendű terhelt - védője útján - a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontját megjelölve terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

Ennek indokai szerint a IV. rendű terhelt bűnösségét a jogerős ítélet a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg, emellett törvénysértő a cselekmény minősítése és az alkalmazott intézkedés is.

Az indítvány tartalmazza a pertörténet részletes leírását, ezen belül az első- és a másodfokú ügydöntő határozat, továbbá egyes bizonyítékok tartalmának részletes ismertetését. Ennek során sérelmezte a Be. 4. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés figyelmen kívül hagyását, és kitért arra, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást alapvetően olyan bizonyítékokra - M. M. nyomozati tanúvallomására - alapította, amit mind az eljárási szabályok megsértése, mind pedig az indítványban részletesen bemutatott, erősen megkérdőjelezhető tartalma miatt el kellett volna vetnie.

Azonban erre nem került sor, sőt annak alapján került - iratellenesen - megállapításra, miszerint a II. és IV. rendű terheltek buszról való leszállását követően az immár négy terhelte egységesen támadólag lépett fel R. T.-val és K. G.-val szemben, továbbá, hogy a bíróság a IV. rendű terhelte magatartása kapcsán is megállapította, miszerint az alkalmas volt arra, hogy a buszpályaudvaron tartózkodókban megbotránkozást és riadalmat keltsen.

Ezzel szemben a lefolytatott bizonyítás kétséget kizáróan tisztázta, hogy a IV. rendű terhelte segítő, a bűncselekményt megakadályozó célzattal szállt le a buszról. A bíróság határozata azt sugallja, hogy a jó szándékú cselekedet szükségképpen büntetőjogi elmarasztaláshoz vezet.

Az indítvány ezt követően kitér rá, hogy R. T. maga is elismerte, miszerint a cselekmény elől elfuthatott volna, azonban önként a verekezésbe bocsátkozott, ekként jogos védelmi helyzet a javára nem lett volna megállapítható.

Ezt követően az indítvány - ismét csak az idevágó vallomásrészletek, a jogszabályi háttér és számos közzétett jogeset részletes bemutatása után - kifejtette: a bűnsegédi magatartás fogalmi eleme, miszerint a bűnsegéd tényállási elemet nem valósít meg. Ezért vizsgálendő, hogy a bűnsegélyre fizikai vagy pszichikai formában került-e sor. Utóbbi esetben pedig különös gonddal kell vizsgálni, hogy az a tettesre szándékerősítő hatást gyakorolt-e, és ha igen, azt a jelenlévő kívánta vagy belenyugodott-e. Önmagában ugyanis a pusztá jelenlét nem tekinthető bűnsegélynek.

A bűnsegély szándékos segítségnyújtás, ami előmozdítja vagy megkönnyíti a szándékos bűncselekmény törvényi tényállásának a tettes általi megvalósítását. A bűnsegély kritériuma tehát mind a bűnsegédi, mind a kapcsolódó tettesi magatartás szándékos volta.

Utalt arra is, hogy a vád tárgyává tett magatartás és a bekövetkezett eredmény közötti okozati összefüggés hiányának minden más körülménytől függetlenül a terhelte felmentéséhez kell vezetnie (BH 2008.321.).

Az indítványban kifejtett álláspont szerint az irányadó tényállás olyan ténybeli adatot, ami mindezek tükrében a IV. rendű terhelte bűnsegédként való büntetőjogi marasztalásának alapja lehetne, nem tartalmaz.

Minderre tekintettel a IV. rendű terhelte azt indítványozta, hogy a Kúria - a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett - az ellene emelt vád alól mentse fel.

A Legfőbb Ügyészség az Fk.BF.68/2015. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalanak tartotta.

Az ügyészi álláspont szerint az indítványban a jogerős ítélet anyagi jogi hibájaként sérelmezettek túlnyomórészt nem a jogkövetkeztetések, hanem azok ténybeli alapja megállapításának helyességét támadják. Az indítvány a jogerős ítéletben rögzített tényállástól eltérő adatok alapulvételével támadja a bűnösség megállapítását, a bizonyítás módját, valamint a bíróság tényfeltáró és értékelő tevékenységét kifogásolja. Az ezzel kapcsolatos érvelés azonban - annak alaposságától vagy alaptalanságától függetlenül - nem vezethet felülvizsgálathoz, mert az az ügydöntő határozat tényállásának a felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadását jelenti.

A sérelmezett eljárási szabálysértések részben az eljárás nyomozati szakaszára, részben pedig a bíróságok bizonyíték-értékelési tevékenységére vonatkoznak. Ebből következően azok eleve kívül esnek a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt, felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértések körén. Az esetlegesen törvénysértő módon beszerzett bizonyítékok felhasználása is legfeljebb relatív eljárási szabálysértést valósít meg, ekként ugyancsak nem lehet felülvizsgálat alapja.

R. T. sértett jogos védelmi helyzetének megítélése nem illeszthető a IV. rendű terhelt javára bejelentett felülvizsgálati indítvány keretei közé. E terhelt büntetőjogi felelőssége tekintetében ugyanis semmilyen jelentősége nincs R. T. magatartása büntetőjogi megítélésének, de még csak eljárási pozíciójának sem.

A legfőbb ügyészi álláspont a részesi szándék nem kizárólag a bűncselekmény megkezdése előtt, de annak folyamatában, végrehajtása közben is megnyilvánulhat. A bűncselekmény helyszínén jelen lévő, de a törvényi tényállás megvalósításában részt nem vevő személy büntetőjogi felelősségének az elbírálásakor a szándéknak, így a tudattartalomnak van jelentősége. A bűnsegéd a tettesi cselekmény sikerét kívánja előmozdítani, erre pedig a konkrét cselekmény tárgyi oldali ismérveiből lehet következtetést levonni.

Jelen esetben az irányadó tényállás szerint a IV. rendű terhelt a buszról vele együtt leszálló II. rendű terhelttel közösen csatlakozott a sértetteket már bántalmazó I. és III. rendű terhelthez, majd a bántalmazás után a már elmenekült sértett után szaladt azért, hogy őt a helyszínre visszahívja.

Ezzel a tényállás maradéktalanul tartalmazza a IV. rendű terhelt bűnsegédi felelősségének ténybeli alapját jelentő magatartást.

A IV. rendű terhelt észlelte társai magatartását, ennek ellenére - velük azonosulva - támadó fellépést tanúsítva bekapcsolódott azok magatartásába. Az ebből már következő szándékegységre tekintettel társai alappal számíthattak arra, hogy a IV. rendű terhelt a helyszínen maradva nem fog a sértett érdekében fellépni. Ez a társait támogató, egyetértő magatartása egyúttal demonstratív jellegű is volt, a sértettre gyakorolt bénító hatást fokozta. A IV. rendű terhelt a sértett körbefogásában való részvételével azonban már ezen túlmenő, fizikai bűnsegéllyel is segítette, biztonságosabbá tette a tettesek cselekményének elkövetését.

A IV. rendű terhelt magatartása tehát kimerítette a bűnsegédként elkövetett garázdaság büntettét, így az irányadó tényállás alapján elmarasztalása, a cselekmény minősítése és a kiszabott büntetés is törvényes.

Ezért a Legfőbb Ügyészség a megtámadott határozatok hatályában való fenntartására tett indítványt.

A Legfőbb Ügyészség átiratára az IV. rendű terhelt védője - ugyancsak védője útján - írásbeli észrevételeket tett.

Ebben ismét utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság megállapította, miszerint a sértettek körbefogásában a II. és IV. rendű terhelt is részt vett, továbbá kettejük közül egy személy a bántalmazásban is részt vett, azonban azt nem lehetett kétséget kizáróan megállapítani, hogy melyikük. Ehhez képest a másodfokú bíróság a Be. 4. § (2) bekezdésének megsértésével rögzítette, hogy a sértettek bántalmazásában - az I. és a III. rendű terhelt mellett - a II. rendű terhelt vett részt.

Az ügyészi indítványban írtakat a rendelkezésre álló tanúvallomások és okirati bizonyítékok nem alapozzák meg, sőt azzal szemben állnak. Az eljárás során semmiféle kétséget kizáró bizonyító erővel bíró tény vagy körülmény nem került felszínre, ami a IV. rendű terhelt bűnsegédi felelősségét alátámasztotta volna.

Az ítéleti indokolás is tartalmazza, hogy a IV. rendű terhelt a többi terhelttel egy társaságban volt, ennek ellenére segítő, a bűncselekmény elkövetését megakadályozó szándékát fordították a visszájára az eljáró bíróságok, bizonyíték nélkül, tény- és iratellenesen.

A garázdaság csak aktív, erőszakos magatartással lett volna megvalósítható, támadó jellegű fizikai ráhatással.

Ugyanakkor a terhelt felülvizsgálati indítványát kiegészítve, a büntetés törvénysértően eltúlzott voltára hivatkozva, másodlagosan, a büntetés enyhítésére is indítványt tett. Ennek során utalt a

Legfelsőbb Bíróság Bfv.III.87/2011/5. számú végzésére, melyben - az indítvány szerint - kimondta, hogy garázdaság vétségeként való minősítés mellett a végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetés eltúlzottan súlyos joghátrány, ezért - a konkrét ügyben - rövidebb tartamú fogházbüntetést szabott ki és ugyancsak rövidebb próbaidőt is állapított meg.

Minderre tekintettel indítványát mindenben fenntartotta, és az abban foglalt okokra, valamint a Be. 423. § (5) bekezdésére tekintettel a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján is a jogerős ítélet felülvizsgálatát kérte.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés I. fordulata szerint tanácsulésen bírálta el.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

Az indítványban hivatkozott eljárási szabálysértések kapcsán a Kúria előrebocsátja, hogy eljárási szabálysértés miatt kizárólag a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában kimerítően felsorolt esetekben - azaz a Be. 373. § (1) bekezdés I. pont b) és c) alpontjában, illetve II.-IV. pontjában meghatározott eljárási szabálysértések miatt - van törvényes lehetőség felülvizsgálati eljárásra.

A hivatkozott eljárási szabálysértések - az indítványban foglaltak szerint - részben a nyomozati szakban valósultak meg. Mivel a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában felsoroltak kizárólag az eljárás bírósági szakaszában megvalósítható eljárási szabálysértéseket foglalnak magukban, ezek felülvizsgálat tárgyát még az indítvány e részének alapossága esetén sem képezhetnék. A nyomozás során elkövetett esetleges eljárási szabálysértések a vád törvényességének szempontjából is közömbösek (EBH 2012.B.31.; EBH 2011.2299.), ezért a Be. 373. § (1) bekezdés I. pont c) pontján keresztül sem alapozhatnak meg felülvizsgálatot.

Az eljárás bírósági szakasza kapcsán az indítvány sérelmezte, hogy a bíróság a bűnösséget annak ellenére állapította meg, miszerint maga rögzítette: kétséget kizáróan meg lehetett állapítani, hogy a sértettek körülállásában a II. és a IV. rendű terhelt is részt vett, illetve, hogy egyikük maga is bántalmazta őket, azt azonban már nem, hogy e személy - kettőjük közül - ki volt.

Ezzel - az indítvány szerint - a Be. 4. § (2) bekezdését sértette meg a bíróság.

Az indítvány ezen túlmenően sérelmezte, hogy a bíróságok M. M. tanúvallomását az abban foglalt tartalmi anomáliák és az azokból következő eljárási szabálysértések ellenére elfogadták. Ez - valósága esetén - a Be. 78. § (4) bekezdésében írt rendelkezés

megszegését jelentené.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt, a felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértések felsorolásában azonban sem ez utóbbi, sem a korábban írt eljárási rendelkezés megsértése nem szerepel.

Ugyanakkor a Be. 4. § (2) bekezdésének állított megsértése kapcsán a Kúria megjegyzi, hogy a hivatkozott ténymegállapítást a másodfokú bíróság a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontjában írt jogosultsága alapján helyesbítette, és az elsőfokú ítéletet a hivatkozott törvényhely (2) bekezdése szerint annak alapulvételével bírálta felül. Ennélfogva a támadott, az indítványban többször idézett megállapítás nem része a Be. 423. § (1) bekezdése alapján irányadó tényállásnak, ehelyett az azt tartalmazza, miszerint az újonnan bekapcsolódók közül a II. rendű terhelt bántalmazta a sértetteket.

Az is következik ugyanakkor ebből, miszerint a másodfokú bíróság általi tényállás-kiegészítés kizárólag a II. rendű terheltet érinti, ezért a hivatkozott eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálatra nemcsak indokának törvényben kizárt volta, de a IV. rendű terhelt vonatkozásában való közömbössége miatt sem kerülhet sor.

Osztotta a Kúria azt a legfőbb ügyészi álláspontot, miszerint ugyancsak nem érinti a IV. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét R. T. magatartásának megítélése. A terhelteket ugyanis csak az mentesítené, ha ők lettek volna jogos védelmi helyzetben a sértettel szemben. Ezt azonban kizárja, hogy az irányadó tényállás szerint mind az alapkonzfliktust, mind azon belül az erőszakot egyértelműen az I. rendű terhelt kezdeményezte, majd társai ezt követően avatkoztak be az oldalán. Kitérés kötelezettsége pedig a megtámadottnak az elkövetéskor irányadó állandó bírói gyakorlat szerint nem volt, az alkalmazott Btk. 22. § (4) bekezdése alapján pedig már törvényben is rögzítetten: nincs.

Anyagi jogi vonatkozásban az indítvány a terhelt bűnösségének - azaz a garázdasághoz kapcsolódó bűnsegédi felelősségének - a megállapítását sérelmezte.

Ennek kapcsán maga is idézte a Be. 423. § (1) bekezdését, mely szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, a felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható.

Ennek ellenére az indítvány - részben a már vizsgált eljárási szabálysértéseken keresztül, részben a mérlegelés megalapozottságát vitatva - elsődlegesen a tényállás helyességét támadta, és attól eltérő tényállás alapján, abban nem szereplő, vagy a bíróság által

meg nem állapított tényekre hivatkozva sérelmezte a bűnösség megállapítását.

A tényálláshoz kötöttség fent idézett szabálya azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során a büntetőjogi felelősség megállapításának anyagi jogi helyessége csak az irányadó tényállásban foglalt tények alapján bírálható el, az ott írtak semmilyen módon nem módosíthatóak, illetve nem egészíthetők ki.

Ezért az indítványban az eljáró bíróságok tényfeltáró és mérlegelő tevékenysége kapcsán kifejtettek - így az iratellenességre és okszerűtlen mérlegelésre való hivatkozás - miatt felülvizsgálatnak nincs helye.

Az irányadó tényállás kapcsán pedig tényszerűen rögzíthető, hogy az nem tartalmaz olyat, miszerint a IV. rendű terhelt segítő, a bűncselekmény elkövetését megakadályozó szándékkal szállt volna le a buszról, illetve, hogy társai közül bárkit - akár csak szóban - a bántalmazástól visszatartani igyekezett volna. Nem tekinthető ilyennek a bántalmazott sértettnek a bántalmazás helyszínére való visszahívása sem, sőt az már a bántalmazást - azaz a tettesi elkövetési magatartás kifejtését - követően kifejezetten közömbös.

Tényként rögzíti ugyanakkor az ítéleti tényállás azt, miszerint a cselekménysor egy részében az I. rendű terheltet visszafogni igyekvő személy S. V. tanú volt.

Ellenben a IV. rendű terhelt vonatkozásában az irányadó tényállás tartalmazza, hogy a IV. rendű terhelt

- a buszról leszállva három vádlott-társával körbefogta R. T.-t, miközben őt a többiek többször megütötték és megrúgták, majd
- R. T. elmenekülése után ugyanezt tették K. G.-val is, végül
- utóbbi elmenekülése után a IV. rendű terhelt még a sértett után futott és megpróbálta a helyszínre visszahívni.

Az tehát az irányadó tényállás alapján fel sem merült, hogy a IV. rendű terhelt maga tényállási elemet valósított volna meg. A bűnsegédi felelősség megállapítását azonban ez nem zárja ki, ellenkezőleg, ez az egyik feltétele. A bűncselekmény helyszínén való jelenlét pedig akkor válik (pszichikai) bűnsegélllyé, ha azzal a bűnsegéd szándékosan a tettesre bátorító, erősítő, a sértettre pedig bénító, akarategyengítő hatást gyakorol. Erre pedig a kívülvilágban megvalósult tények alapján lehet következtetést vonni.

A Kúria kiemeli: az elkövető (így a bűnsegéd) választja meg mindig magatartásának módját, ami - értelemszerűen - helyzeti előnyéből fakadó lehetőség. Ha nem korlátozza a kívülvilág számára világosan és a másik elkövető számára kifejezetten saját magatartása hatókörét, akkor az egyidejű, azonos térben, egymás észrevehető, elérhető -

ekként közvetlen - közelségében kifejtett elkövetői (tettesi és részesi) magatartások kölcsönösen szándékegységben vannak.

Ilyen külvilágbéli fizikai feltételek mellett ugyanis - önmagában az érzékszervek természetes működése általi (s ekként szubjektíve sem befolyásolható) felfogóképességéből adódóan - nincs ésszerű alapja és ennél fogva indoka annak a következtetésnek, hogy az elkövető magatartásának tudattartalma nem fogta át a másik elkövető magatartását. A tudomásszerzés nélküli észlelés eleve szűk körben lehetséges, jelen ügyben pedig a IV. rendű terhelt sem állította, hogy társai magatartását nem észlelte, sőt saját elmondása szerint is kifejezetten amiatt szállt le a buszról.

A folyamatos bántalmazás esetében, illetve során tisztában kell lenni azzal is, hogy a sértett számára vele szemben állást jelent a közvetlen közelségében lévő tetteseket bátorító jelenlét, ez a szándékegységet számára is felismerhetővé teszi.

Önmagában a bátorító jelenlét - s ekként a bűnsegédi bűnösség - lényege ugyanis nem csupán abban áll, hogy a tettest erősíti. A sértett felől ez azt jelenti, hogy - különösebb tevékenység nélkül is - megosztja a védekező sértett figyelmét, ezzel gyengíti az elkövetésnek való ellenállást, tehát segíti a bűncselekmény elkövetését. Kiváltképp így van ez, ha (tényállási elemet nem megvalósító) tevőlegesség is társul hozzá, így jelen esetben a sértettel szembeni támadó fellépés.

Ilyen körülmények között, aki bizonytalan jelenlétének a másakra való hatásában, a történések kimenetelében, akkor választhatja azt, hogy elmegy. Ha viszont ott marad, akkor legalábbis eshetőlegesen tudatában van annak, hogy sérelem okozásába kapcsolódott be. Elhatárolódására vonatkozó, a külvilágban felismerhető magatartás hiányában azonban utóbb sem hivatkozhat - a ténybeliség ellenére - eredményesen arra, hogy a terhelt szándékát nem ismerte, és azzal nem azonosult.

A részes (így a bűnsegéd) a tényállásszerű cselekményt nem megvalósítja, hanem ahhoz járul. A részes tetteshez társulása a tettes szándékához történik. A részesi szándék a tettesi szándékkal mutat egyezőséget, azt kiváltja vagy véghezvitel végett erősíti. Ezért büntetendő a részes.

A részesi szándék tehát nem a véghezvitelt követő, hanem az előtti. Ez azonban nem feltételez előzetes megállapodást, mert a tett végrehajtásának előmozdításában megmutatkozó egyetértés a tett helyszínén is létrejöhet, mint ahogyan ez jelen esetben is a IV. rendű terhelt és társai között történt.

Ebből az is következik, hogy a részesnek a becsatlakozása idején

lehetősége van - ha ebben bizonytalan - kinyilvánítania szándéktartalmát a sértett és a tettes felé is, ha azonban ezt nem teszi, tehát a szándékegység hiányát nem teszi érzékelhetővé, akkor számolnia kell azzal, hogy folyamatos jelenléte a tettest bátorítja, a sértettet gyengíti.

A kifejtettek - ekként a tudatra vont következtetés - alapja tehát ténybeli.

A kifejtettek azonos elvi alapon állnak a kísérlet esetében az önkéntes elállás, önkéntes eredmény-elhárítás mögött meghúzódó törvényi megfontolással, aminek lényege, hogy az elkövetőnek a kívülvilágban érzékelhetően tennie kell azért, hogy büntetőjogi felelősségét is korlátozni lehessen.

A Kúria utal azonban arra is, hogy a kifejtettek csak a bűnsegédi magatartás megállapíthatóságának a „minimumát” jelentik. Jelen ügyben a IV. rendű terhelt a pusztá elhatárolódás hiányánál jóval többet valósított meg.

A IV. rendű terhelt számára ugyanis társai cselekménye nem volt sem hirtelen, sem váratlan. Ellenkezőleg; a IV. rendű terhelt észlelte az I. és a III. rendű terhelt magatartását, és kifejezetten ehhez igazította saját cselekvőségét; azaz a busz megállítást és az arról való leszállást, majd a sértettet körbefogó és már bántalmazó társaihoz való csatlakozást.

A sértett ebből már teljes bizonyossággal tudhatta, hogy a korábban az I. és a III. rendű terhelt társaságában érkező IV. rendű (és a buszról vele együtt leszálló, a IV. rendű terhelt által szintén észlelt II. rendű) terhelt a sértett ellenében avatkozhat be a verekezésbe, mint ahogy azt utóbbi meg is tette.

Ráadásul jelen esetben nem is csupán az történt, hogy a IV. rendű terhelt a társaival való szándékegység hiányának kinyilvánítása mellett maradt a verekezés helyszínén, hanem kifejezetten annak ismeretében és amiatt szállt le a buszról, majd csatlakozott a sértettet körbeálló társaihoz, és maga is támadóan lépett fel vele szemben. Ezzel a társaival fennálló szándékegységét egyértelmű és félreérthetetlen - a sértett körbefogásában való részvételével már fizikai bűnsegélyt megvalósító - cselekvőségével ki is nyilvánította.

Ezért a IV. rendű terhelt bűnsegédi felelősségét a jogerős ítéletben a bíróság az irányadó tényállásban foglalt ténybeli adatokra alapítva mindenben helyesen, az anyagi jogszabályok sérelme nélkül állapította meg.

A terheltnek az írásbeli észrevételében részletezett további

kérelme, azaz a törvénysértően súlyosnak vélt büntetés enyhítésére irányuló indítvány kapcsán a Kúria az alábbiakra utal.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerint a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, vagy a büntetőjog más szabályának megsértése miatt a terhelttel szemben törvénysértő büntetést szabtak ki, illetőleg a büntetés végrehajtását a Btk. 86. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel.

Az e törvényhelyen alapuló felülvizsgálat tehát lehetőséget biztosít a jogerős ítélet (téves minősítésben vagy más anyagi jogszabálysértésben megnyilvánuló) jogi hibájának, és a büntetés esetlegesen törvénysértő voltának az orvosolására is; azonban csak mindkét hiba együttes fennállása esetén, és egymásra tekintettel. Így tehát sem a téves minősítés, sem a büntetőjog más szabályának megsértése nem vezethet a jogerős ítélet megváltoztatásához, ha az nem eredményezte törvénysértő büntetés vagy intézkedés kiszabását, de a jogerős ítéletben kiszabott büntetés is csak akkor vizsgálható felül, ha annak neme vagy mértéke a téves minősítésre, vagy a büntetőjog más szabályának megsértésére visszavezethetően tekinthető törvénysértőnek.

Jelen esetben a terhelt ugyan - e felülvizsgálati ok felhívása mellett - már indítványában is utalt törvénysértő minősítésre és törvénysértő büntetés kiszabására, de az indítvány egyéb részeiből kitűnik, hogy az alatt önmagában a terhelt bűnösségének megállapítását és vele szemben büntetés kiszabását értette. Amikor pedig írásbeli észrevételében kifejezetten a büntetés törvénysértő voltát sérelmezte, annak okaként téves minősítést vagy más anyagi jogszabálysértést nem jelölt meg.

Márpedig - a kifejtettek szerint - a Kúriának csak ebben az esetben lett volna módja a büntetés nemének és mértékének a felülvizsgálatára, mint ahogy az indítványban hivatkozott határozatban is a törvénysértő minősítésre figyelemmel, a minősítés sikeres támadása eredményeként került sor a jogerős ítéletben kiszabott büntetés enyhítésére. Mindezek hiányában azonban a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt felülvizsgálati ok nem valósult meg.

Végül a Kúria megjegyzi, hogy az indítvány számos olyan jogi hivatkozást tartalmaz, amelyek jelen ügy keretei közé nem illeszthetők be. Így nem értelmezhető a Be. 388. § (1) és (2) bekezdésének felhívása és részletes idézése a harmadfokú bíróság tényállás-helyesbítési jogköre kapcsán, hiszen jelen ügyben a Kúria nem harmadfokú, hanem felülvizsgálati bírósággént jár el; a harmadfokú eljárásnak egyrészt a törvényi feltételei sem nyíltak meg, másrészt arra nem a Kúria, hanem a Győri Ítéltábla

rendelkezne hatáskörrel és illetékességgel.

Ugyanígy nem értelmezhető a BH 2008.321. számú jogesetre való hivatkozás sem. Jelen ügyben a bíróság jogerős ítéletében a terhelt bűnösségét garázdaság büntettségében állapította meg, a garázdaságnak a Btk. 339. § (1) bekezdésében szabályozott törvényi tényállása azonban eredményt nem tartalmaz, így az okozati összefüggés hiánya sem kapcsolható ahhoz.

Mindezekre figyelemmel a Kúria - s miután nem észlelt olyan egyéb eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdésének b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2015. június 2.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k.
előadó bíró, Dr. Belegi József s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő
MV